

سوال

آیا بهتر این است که پس از غروب خورشید افطار کنم یا منتظر بمانم که نور خورشید کاملاً از افق محو شود؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

سنت این است که روزه‌دار در افطار عجله کند، یعنی مستقیماً پس از غروب خورشید افطار نماید، و بلکه به تاخیر انداختن افطار تا نمایان شدن ستارگان کار یهودیان است و رافضیان نیز از آنان پیروی کرده‌اند، بنابراین تاخیر عمدی‌اش جایز نیست تا آنکه خیلی تاریک شود، و همینطور نیازی نیست که افطار را تا پایان اذان به تاخیر اندازد، چرا که این کارها هیچ یک روش پیامبر - صلی الله علیه وسلم - نیست.

از سهل بن سعد از رسول الله - صلی الله علیه وسلم - روایت است که فرمودند: **مردم تا وقتی که در افطار شتاب کنند بر خیر و نیکی هستند** به روایت بخاری (۱۸۵۶) و مسلم (۱۰۹۸).

امام نووی - رحمه الله - می‌گوید:

این حدیث دال بر تعجیل در افطار پس از اطمینان از غروب خورشید است، و معنایش این است که امور امت بر نظم و ترتیب خواهد بود و خودشان تا وقتی که بر این سنت محافظت نمایند به خیر و نیکی خواهند بود، اما اگر آن را به تاخیر اندازند این نشانه‌ی فساد است که در آن خواهند افتاد شرح مسلم (۲۰۸ / ۷).

و از ابن ابی اوفی - رضی الله عنه - روایت است که گفت: در سفری همراه پیامبر - صلی الله علیه وسلم - بودم، پس روزه گرفت تا آنکه غروب شد، پس خطاب به مردی فرمود: **پیاده شو و غذایی برایم آماده کن** آن مرد گفت: اگر صبر کنی تا [کاملاً] غروب شود [بهتر است]. باز فرمود: **پیاده شو و برایم غذا آماده کن**. هر گاه دیدی شب از این سو روی آورده پس **روزه‌دار افطار کرده است**. بخاری (۱۸۵۷) و مسلم (۱۱۰۱).

و از ابی عطیه روایت است که گفت: من و مسروق به نزد عائشه - رضی الله عنها - رفتیم و گفتیم: ای مادر مومنان، دو مرد از یاران پیامبر - صلی الله علیه وسلم -، یکی زود افطار می‌کند و زود نماز می‌خواند و دیگری دیر افطار می‌کند و دیر نماز را به جای می‌آورد. فرمود: کدام یکی است که زود افطار می‌کند و زود نماز می‌خورد؟ گفتیم: ابن مسعود. گفت: رسول الله -

صلی الله علیه وسلم - چنین می‌کرد. به روایت مسلم (۱۰۹۹).

حافظ ابن حجر - رحمه الله - می‌گوید:

از جمله بدعت‌های منکری که در این دوران ساخته و پرداخته شده است، گفتن اذان دوم صبح در رمضان به اندازه‌ی یک سوم ساعت پیش از فجر و خاموش کردن چراغ‌ها به عنوان نشانه‌ای برای تحریم خوردن و نوشیدن برای کسی است که قصد روزه دارد، و کسانی که این رسم را ساخته‌اند ادعا می‌کنند این برای احتیاط در عبادت است و جز برخی از مردم از این مساله آگاهی ندارند. این [احتیاط] باعث شده پس از غروب اذان گویند تا حدی که به ادعای خود [از غروب کامل] اطمینان یابند و در نتیجه افطار را به تاخیر انداخته و در سحری شتاب می‌کنند و از سنت سرپیچی می‌کنند و اینگونه خیرشان کم شده و شر در میانشان زیاد گشته و الله المستعان فتح الباری (۴/۱۹۹).